

Μάθημα 4

Ποιο επάγγελμα μου ταιριάζει; Τα κριτήρια μου για την επιλογή εργασίας

Ο πίνακας συνοψίζει τις πληροφορίες που χρειάζεται ο/η εκπαιδευτικός ώστε να σχεδιάσει και να διδάξει το μάθημα.

Η **άσκηση στις ικανότητες** αφορά άμεσα την EDC/HRE.

Οι **μαθησιακός στόχος** υποδεικνύει όσα γνωρίζουν και κατανοούν οι μαθητές.

Οι **δραστηριότητες για τους μαθητές**, με τη **μέθοδο**, συγκροτούν το βασικό στοιχείο της διαδικασίας μάθησης.

Ο πίνακας για επιλογή **υλικού** υποστηρίζει την προετοιμασία του μαθήματος.

Ο **προσδιορισμός του διαθέσιμου χρόνου** δίνει ένα αδρό περίγραμμα για τη διαχείριση του χρόνου.

Άσκηση ικανοτήτων	Προσδιορισμός, στάθμιση και ιεράρχηση κριτηρίων για την επιλογή.
Μαθησιακός στόχος	Βασικό κριτήριο για την επιλογή επαγγέλματος είναι «Ποια δουλειά ανταποκρίνεται στα ενδιαφέροντα και τις δυνατότητές μου;»
Δραστηριότητες για τους μαθητές	Οι μαθητές επιλέγουν ή απορρίπτουν μια εργασία και αιτιολογούν την επιλογή τους.
Πηγές και υλικό	Φυλλάδιο για τους μαθητές 1.3. Υλικό για τους εκπαιδευτικούς 1.2 (κομμένο σε σετ καρτών με επαγγέλματα, με περίπου 10 κάρτες περισσότερες από τον αριθμό των μαθητών στην τάξη).
Μέθοδος	Ατομική εργασία με φύλλο εργασίας. Συζήτηση σε ολομέλεια.
Προσδιορισμός διαθέσιμου χρόνου	1. Οι μαθητές επιλέγουν ή απορρίπτουν μια προσφορά θέσης εργασίας. (20 λεπτά) 2. Οι μαθητές συζητούν για τα προσωπικά τους κριτήρια στην επιλογή επαγγέλματος. (20 λεπτά)

Επιπρόσθετες πληροφορίες

Στο μάθημα 1.3, οι μαθητές ασχολήθηκαν με τρεις βασικές ερωτήσεις που θα επηρεάσουν σοβαρά τη ζωή τους στο μέλλον – πραγματοποίησαν επιλογές που σχετίζονται με την εργασία, τον σύντροφο και την οικογένεια (παιδιά ή όχι). Σ' αυτό το μάθημα, οι μαθητές ερευνούν και εμβαθύνουν στα κριτήρια που σχετίζονται με μια από αυτές τις επιλογές – την επιλογή επαγγέλματος.

Δύο είναι τα κριτήρια με τη μεγαλύτερη σημασία: ποιο επάγγελμα με ενδιαφέρει; τι δουλειά μπορώ να κάνω καλύτερα;

Είναι προφανής η σχέση αυτών των ερωτήσεων, αλλά και των απαντήσεων, ιδιαίτερα της δεύτερης. Απαιτείται συγκεκριμένη πληροφόρηση. Βοηθητικό στην αντιμετώπιση του προβλήματος είναι το project με θέμα τη σκιαγράφηση της εργασίας, που προτείνεται εδώ.

Περιγραφή του μαθήματος

1. Οι μαθητές δέχονται ή απορρίπτουν μια προσφορά εργασίας

Ο/η εκπαιδευτικός παρουσιάζει το θέμα

Ο/η εκπαιδευτικός παρουσιάζει το θέμα με τη βοήθεια του πίνακα όπου βρίσκεται το τρίγωνο με τις βασικές επιλογές. Στο προηγούμενο μάθημα, οι μαθητές συζήτησαν για την πολυπλοκότητα των επιλογών σχετικά με το επάγγελμά τους, τον σύντροφο και την οικογένεια.

Σ' αυτό το μάθημα, οι μαθητές θα εμβαθύνουν σε μια από τις τρεις επιλογές – τη μελλοντική τους εργασία.

Ο/η εκπαιδευτικός, στην αρχή, εξηγεί στους μαθητές πως θα δεχθούν μια προσφορά εργασίας. Στη συνέχεια, θα τους παρουσιάσει την προσφορά σε μια κάρτα. Είναι ελεύθεροι να δεχθούν ή να απορρίψουν την προσφορά.

Ο/η εκπαιδευτικός παρουσιάζει τη μέθοδο – μια απλή προσομοίωση της αγοράς εργασίας

Ο/η εκπαιδευτικός μοιράζει το φυλλάδιο για τους μαθητές 1.3 και ζητά από τους μαθητές να συμπληρώσουν την πρώτη σειρά: έχουν ήδη επιλέξει το επάγγελμα τους, έχουν ήδη κάνει την επιλογή τους; Αν όχι, περιμένουν το επόμενο βήμα.

Ο/η εκπαιδευτικός επεξηγεί τους κανόνες. Όταν οι μαθητές πάρουν την κάρτα με την προσφορά εργασίας, αποφασίζουν αν θα τη δεχθούν ή όχι. Σημειώνουν τους λόγους της απόφασής τους στο φύλλο εργασίας.

Στη συνέχεια, μπορούν να αναζητήσουν μια άλλη εργασία. Μπορούν να ανταλλάξουν επαγγέλματα μεταξύ τους, ή με μια άλλη κάρτα από τις παραπάνω που βρίσκονται στην έδρα. Καταγράφουν όλες τις προσφορές εργασίας που δέχτηκαν, καθώς και τους λόγους αποδοχής ή απόρριψή τους.

Αν βρουν κάποια δουλειά που τους αρέσει, απλά κρατούν την κάρτα της προσφοράς. Αν αφήσουν τις κάρτες τους χωρίς να επιλέξουν κάποια, τότε είναι άνεργοι.

Πριν αρχίσει η προσομοίωση της αγοράς εργασίας, οι μαθητές θα πρέπει να έχουν κατανοήσει τους κανόνες και τον ρόλο τους.

Ο/η εκπαιδευτικός μοιράζει μια κάρτα σε κάθε μαθητή. Πολλοί θα διαμαρτυρηθούν, πολλοί θα θελήσουν να απορρίψουν αμέσως την προσφορά εργασίας που τους έτυχε. Αν το κρίνει απαραίτητο, ο/η εκπαιδευτικός τους υπενθυμίζει πως κύριο καθήκον τους είναι να σημειώσουν στο φυλλάδιο τους λόγους για τους οποίους απορρίπτουν τη συγκεκριμένη εργασία.

Οι μαθητές συμμετέχουν στην προσομοίωση αγοράς εργασίας

Όταν κάθε μαθητής έχει μια κάρτα, καθένας εργάζεται μόνος του. Ο/η εκπαιδευτικός παρακολουθεί πόσοι μαθητές δέχονται την προσφορά εργασίας και τους υπενθυμίζει πως πρέπει να σημειώσουν περιληπτικά τους λόγους απόρριψης σε περίπτωση που θέλουν να αλλάξουν κάρτα.

2. Οι μαθητές μοιράζονται με τους άλλους τα κριτήρια επιλογής επαγγέλματος

Οι μαθητές προσδιορίζουν τα βασικά κριτήρια των επιλογών επαγγέλματος

Οι μαθητές κάθονται σε κύκλο ή τετράγωνο, που διευκολύνει την επικοινωνία τους.

Ο/η εκπαιδευτικός ζητά από όσους δέχθηκαν και στη συνέχεια από όσους αρνήθηκαν την προσφορά, να σηκώσουν το χέρι.

Στη συνέχεια, ο/η εκπαιδευτικός ζητά από τους μαθητές να χωριστούν σε ομάδες των τεσσάρων ή έξι ατόμων και να μοιραστούν τα κριτήρια τους. Σκοπός της συζήτησης είναι να καταλήξουν στην ομάδα τους σε τρία βασικά κριτήρια που βρίσκουν όλους σύμφωνους.

Μετά από πέντε λεπτά, οι ομάδες παρουσιάζουν τα αποτελέσματα (ένα μέλος παρουσιάζει και ένα άλλο καταγράφει στον πίνακα). Τα σημεία της κάθε ομάδας σημειώνονται με κριτήριο τη σημασία τους. Το αποτέλεσμα μπορεί να παρουσιάζει την εξής εικόνα:

Ποιο επάγγελμα μου ταιριάζει; Κριτήρια επιλογής εργασίας

Προσωπικά ενδιαφέροντα

Προσόντα, απαιτήσεις εργασίας

Καλό εισόδημα

Ωρες εργασίας

Ελαστικότητα

Ασφάλεια στην εργασία

...

Οι μαθητές προσδιορίζουν τα βασικά κριτήρια επιλογής επαγγέλματος

Αν οι ομάδες έχουν επανειλημμένα σημειώσει συγκεκριμένα κριτήρια επιλογής επαγγέλματος, τώρα υπολογίζουν την πρακτική τους σημασία. Ανταλλάσσουν απόψεις και αιτιολογούν.

Οι μαθητές είναι ελεύθεροι να ακολουθήσουν τις προσωπικές τους επιλογές, οπότε δεν είναι απαραίτητο να συμφωνήσουν. Για παράδειγμα, ο υψηλός μισθός μπορεί να είναι σημαντικός για κάποιον, ενώ κάποιος άλλος να επιμένει στα ελεύθερα σαββατούρια και την ελαστικότητα του ωραρίου. Ο/η εκπαιδευτικός θα πρέπει, ωστόσο, να βοηθήσει τους μαθητές να κατανοήσουν ένα βασικό σημείο.

Όλοι μας θέλουμε να αποφύγουμε την ανεργία. Γ' αυτό, είναι απόλυτα κατανοητό, η ασφάλεια στην εργασία να αποτελεί υψηλή προτεραιότητα. Όμως, η ανάπτυξη των επιχειρήσεων δεν είναι προβλέψιμη και ο ανταγωνισμός υπάρχει παντού. Οι μαθητές θα πρέπει να έχουν επιλέξει επάγγελμα, ή τουλάχιστον κατεύθυνση εργασίας ("νομική" – "ιατρική") όταν τελειώσουν το σχολείο και θα διεκδικήσουν μια θέση εργασίας μετά το τέλος των σπουδών ή της εκπαίδευσής τους. Κανείς δε μπορεί να εγγυηθεί πώς θα είναι η αγορά εργασίας σε πέντε με έξι χρόνια.

Γ' αυτό, οι μαθητές θα πρέπει να συνυπολογίσουν δύο κριτήρια:

1. Ποια είναι τα ενδιαφέροντά μου και τι θα με ευχαριστούσε να κάνω;
2. Σε τι είμαι καλός; Ποιες είναι οι δυνατότητές μου; Σε τι υπερτερώ σε ανταγωνιστικό περιβάλλον; Ο/η εκπαιδευτικός δίνει χρόνο στους μαθητές, ώστε να προβληματιστούν στα παραπάνω κριτήρια και να εκφράσουν την άποψή τους.

Οι μαθητές προβληματίζονται για την εφαρμογή των κριτηρίων

Καθώς προβληματίζονται οι μαθητές για τον τρόπο εφαρμογής των δύο παραπάνω κριτηρίων στην επιλογή επαγγέλματος, θα συνειδητοποιήσουν τις δυσκολίες που παρουσιάζονται. Το δεύτερο κριτήριο είναι ευκολότερο να απαντηθεί. Μπορούν να διερευνήσουν το εργασιακό τους προφίλ, τις ικανότητές τους, με τη βοήθεια των γονέων, των φίλων και των εκπαιδευτικών τους.

Το πρώτο κριτήριο θέτει περισσότερα προβλήματα, καθώς οι μαθητές έχουν ανάγκη περισσότερης πληροφόρησης για τις εργασιακές απαιτήσεις και την εξέλιξη των επαγγελμάτων. Οι εκπαιδευτικοί ή το σχολείο δεν είναι ειδικοί στον επαγγελματικό προσανατολισμό, οπότε οι μαθητές θα πρέπει να

αναζητήσουν πληροφορίες από μόνοι τους. Εδώ, ασκούν το δικαίωμα στην επιλογή και στην οικοδόμηση ταυτότητας, που είναι από μόνο του πολύ απαιτητική δουλειά.

Σε πολλές χώρες, τα σχολεία διαθέτουν project παρακολούθησης επαγγελματιών ενώρα εργασίας. Το μοντέλο αυτό προτείνεται ως επέκταση αποδεκτή και υποστηρίξιμη από μαθητές, γονείς και στελέχη της αγοράς.

Επέκταση: παρακολούθηση / συνεργασία με επαγγελματίες ενώρα εργασίας

Τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι μαθητές και πως αυτό το project μπορεί να βοηθήσει

Οι μαθητές έχουν συνείδηση της σπουδαιότητας που έχει η επιλογή ενός κατάλληλου γι' αυτούς επαγγέλματος στη ζωή τους. Έχουν κατανοήσει ποια κριτήρια είναι κρίσιμα για τις επιλογές τους, και έχουν αντιληφθεί πως δεν έχουν τη δυνατότητα να κρίνουν ποιες απαιτήσεις επαγγέλματος ανταποκρίνονται στο ταλέντο, τις δεξιότητες και τα ενδιαφέροντά τους, πριν αποκτήσουν την κατάλληλη πληροφόρηση. Το project αυτό μπορεί να τους βοηθήσει.

Τι πρέπει να κάνουν οι μαθητές

Οι μαθητές ερευνούν ένα επάγγελμα που πιστεύουν πως ανταποκρίνεται στα κριτήρια τους. Παρακολουθούν έναν επαγγελματία στη δουλειά του, για αρκετές ημέρες. Βλέπουν τι κάνει και με ποιους συνεργάζεται. Παίρνουν συνεντεύξεις από τους συνεργάτες του, χρησιμοποιώντας το ερωτηματολόγιό τους (βλ. φυλλάδιο για τους μαθητές 1.4). Αν υπάρχει η δυνατότητα, ζητούν να συμμετάσχουν, ώστε να έχουν εμπειρία από πρώτο χέρι. Το σχολικό πρόγραμμα αντικαθίσταται από τις ώρες εργασίας στο επάγγελμα (για παράδειγμα, αν μια εγχείριση είναι προγραμματισμένη για τις έξι τη πρωί, ο μαθητής θα πρέπει να βρίσκεται εκεί έγκαιρα, ώστε να διαπιστώσει αν αντέχει να παρακολουθήσει ένα χειρουργείο).

Οι μαθητές συντάσσουν έκθεση, βασισμένη στο ερωτηματολόγιο. Η έκθεση μπορεί να βαθμολογηθεί και έτσι προστίθεται κίνητρο γι' αυτούς, ώστε να δώσουν περισσότερη σημασία. Τους δίνεται οδηγία να κρατούν σημειώσεις και να συντάξουν την έκθεσή τους στη διάρκεια της εβδομάδας εργασίας, παρά στο τέλος, πρακτική που παράλληλα αποτελεί άσκηση στην αποτελεσματική διαχείριση του χρόνου.

Η έκθεση θα πρέπει να αποτελεί συστηματική καταγραφή και όχι προσωπικό ημερολόγιο, ούτως ώστε οι μαθητές να εστιάσουν στα βασικά κριτήρια επιλογής επαγγέλματος.

Οι μαθητές πρέπει να βρουν από μόνοι τους πιοιους επαγγελματίες θα παρακολουθήσουν, με τη βοήθεια των γονέων, των οικογενειών και των φίλων του περιβάλλοντός τους. Συνιστάται ο επαγγελματίας που θα παρακολουθήσουν να μην είναι γονιός ή συγγενής τους.

Υποστήριξη από το σχολείο και τους εκπαιδευτικούς

Ο μαθητής έχει τον πρωταγωνιστικό ρόλο και την ευθύνη του αποτελέσματος. Το σχολείο παρέχει την ευκαιρία, θέτει το πλαίσιο, εγκρίνει το πρόγραμμα και διευκρινίζει τα νομικά ζητήματα (για παράδειγμα, συγκατάθεση από ανάλογο υπουργείο, ασφάλεια). Στην αρχή του προγράμματος, το σχολείο έρχεται σε επαφή με τους γονείς, των οποίων ο ρόλος είναι επίσης σημαντικός (βλ. παρακάτω).

Αν το ζητήσουν, το σχολείο μπορεί να εφοδιάσει τους μαθητές με έγγραφα που πιθανώς απαιτούνται για να συμμετάσχουν σε μια εργασία. Μετά το τέλος του προγράμματος, ο διευθυντής του σχολείου απευθύνει ευχαριστήρια επιστολή σ' εκείνους που φιλοξένησαν τους μαθητές.

Αν υπάρχει η δυνατότητα, καλό θα ήταν ο/η εκπαιδευτικός να επισκεφθεί τους μαθητές του κατά τη διάρκεια του project. Καθ' όλη τη διάρκεια του, σε κάθε περίπτωση, θα πρέπει να είναι τηλεφωνικά προσβάσιμος, ώστε να επέμβει εάν και όπου προκύψει ανάγκη.

Μετά την εμπειρία παρακολούθησης / συνεργασίας

Συνιστούμε στους εκπαιδευτικούς να βαθμολογούν τις εκθέσεις, για να υπογραμμίζουν τη σπουδαιότητά τους. Θα πρέπει να τις διαχειρίζονται με διακριτικότητα, καθ' ότι είναι προσωπικά έγγραφα. Εφόσον δεν ήταν παρόντες στη διάρκεια του project και των συνεντεύξεων, οι ίδιοι οι μαθητές είναι περισσότερο ειδικοί από τους ίδιους. Κατά συνέπεια, η αξιολόγηση θα πρέπει να εστιάζει σε ζητήματα όπως η ευκρίνεια, η συνοχή, το περιεχόμενο και η πληρότητά του. Από την πλευρά των μαθητών, αυτού του είδους οι δραστηριότητες εξασφαλίζουν μεγαλύτερη βαθμολογία από τα γραπτά τεστ, άρα ο/η εκπαιδευτικός καλό θα είναι να τις βαθμολογεί με μεγαλύτερο βαθμό απ' ότι συνήθως.

Θα πρέπει να δοθεί η ευκαιρία στους μαθητές να μοιραστούν την εμπειρία τους. Ο χρόνος μιας ώρας μαθήματος δεν είναι αρκετός. Θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί μια ενδοσχολική εκδήλωση, που ελκύει το ενδιαφέρον των μαθητών μικρότερων τάξεων που θα εμπλακούν σε παρόμοιο project την επόμενη χρονιά, αλλά και των γονέων τους. Στην εκδήλωση μπορούν να προσκληθούν οι επαγγελματίες που συμμετέχουν, οι τοπικές επαγγελματικές ενώσεις και ο τύπος.

Υποστήριξη από τους γονείς

Κατ' αρχάς, οι γονείς μπορούν να υποστηρίζουν τα παιδιά τους στην εξεύρεση των ενδιαφερόντων και των δυνατών τους σημείων. Οι γονείς γνωρίζουν τα παιδιά τους από την ημέρα της γέννησής τους και έχουν παρακολουθήσει την εξέλιξή τους από διαφορετική σκοπιά απ' ότι οι εκπαιδευτικοί τους στο σχολείο. Οι γονείς, γενικά, είναι θετικά διακείμενοι σε τέτοιου είδους project, καθώς αναγνωρίζουν την υποστήριξη που προσφέρεται στα παιδιά τους στην αναζήτηση επαγγέλματος. Για λόγους που είναι εύκολα κατανοητοί, οι γονείς τείνουν να δίνουν μεγάλη σημασία στην ασφάλεια στην εργασία. Σε μια οικονομία, όμως, που αλλάζει με γοργούς ρυθμούς, οι γονείς δεν είναι οι καταλληλότεροι σύμβουλοι στον σχεδιασμό της σταδιοδρομίας των παιδιών τους.

Τρόποι εξεύρεσης συνεταίρων για τους μαθητές

Συνήθως, απαιτείται να βρουν οι μαθητές έναν μέντορα για το πρόγραμμα παρακολούθησης επαγγελματιών ενώρα εργασίας. Οι γονείς τους, και σε μερικές περιπτώσεις οι συγγενείς και οι φίλοι, μπορούν να βοηθήσουν φέρνοντας σε επικοινωνία τους μαθητές με πιθανούς συνεταίρους. Οι μαθητές δεν θα πρέπει να παραιτούνται εύκολα, στην πρώτη δυσκολία εξεύρεσης κατάλληλου συνεργάτη. Αναζητούν κάποιον να παρακολουθήσουν, και δεν ψάχνουν δουλειά. Αν δε γίνεται να βρουν ακριβώς το επάγγελμα που αναζητούν, μπορούν να παρακολουθήσουν κάτι παρεμφερές (για παράδειγμα, αντί για έναν δημοσιογράφο ραδιοφωνικής εκπομπής, κάποιον που εργάζεται σε τοπική εφημερίδα).

Υποστήριξη από τοπικές επιχειρήσεις και ιδρύματα

Κάθε επαγγελματίας πρέπει να ξοδεύει χρόνο και προσπάθεια για να φιλοξενήσει έναν μαθητή στην εργασία του, και αυτό θα πρέπει να εκπιμηθεί. Παράλληλα, όμως, πολλοί εργοδότες ενδιαφέρονται να προσελκύσουν προσοντούχους και ενημερωμένους υποψήφιους εργαζόμενους και από αυτή τη σκοπιά, το project τους παρέχει την ευκαιρία να δοκιμάσουν τους μαθητές και πιθανώς να τους προσεγγίσουν στο μέλλον.

Οι μαθητές χρειάζονται μέντορα ή επόπτη, ρόλο που μπορεί να πάρει κάποιος συνεργάτης. Οι μαθητές έχουν άδεια απουσίας από το σχολείο, οπότε δεν πρέπει να αμείβονται όταν εργάζονται στα πλαίσια του project. Εξάλλου, δεν εργάζονται κανονικά, αλλά ακολουθούν το δικό τους πρόγραμμα, όπως περιγράφεται στο ερωτηματολόγιο (Φυλλάδιο για τους μαθητές 1.4)

Μακροχρόνια μαθησιακά αποτελέσματα για τους μαθητές

Η εμπειρία δείχνει πως το project βοηθά πολλούς μαθητές να υιοθετήσουν μια πιο σοβαρή, πιο ώριμη προσέγγιση των τελευταίων χρόνων του σχολείου. Έχουν συνειδητοποιήσει τα ενδιαφέροντά τους, και εκδηλώνουν μεγαλύτερο ενδιαφέρον σε μαθήματα που μπορούν να συνδέσουν με το μέλλον τους. Είναι διαφορετικό αν κάποιος σχολείου τους πει, για παράδειγμα, πως «η ορθογραφία και ο γραφικός

χαρακτήρας μετράνε». Για τους μαθητές, η εμπειρία είναι μοναδική και τους ανταμείβει με την αίσθηση πως μπορούν, στην πράξη, να αντιμετωπίσουν την κατάσταση στην πραγματική επαγγελματική τους ζωή στο μέλλον.

Δίνεται η δυνατότητα στους μαθητές να επιστρέψουν στο σχολείο έχοντας μια ξεκάθαρη απάντηση. Ίσως να μη μάθουν ποιο θα είναι το επάγγελμά τους, αλλά να μπορούν να προχωρήσουν στα επόμενα βήματα προγραμματισμού των σπουδών ή της εκπαίδευσής τους μετά το τέλος του σχολείου. Αντίστοιχα, αν το project τους δείξει πως θα πρέπει να ψάξουν για διαφορετική δουλειά, είναι κερδισμένοι, γιατί απαλλάχθηκαν από κάποιες φευδαισθήσεις και τώρα μπορούν με μεγαλύτερη ακρίβεια να αναζητήσουν το επάγγελμα που τους ταιριάζει.

Πληροφορίες για παρόμοια προγράμματα

United Kingdom: www.prospects.ac.uk

Baden-Württemberg, Germany: www.schule-bw.de/schularten/gymnasium/bogy